

METODOLOŠKO UPUTSTVO

O PRODAJI POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA IZ SOPSTVENE PROIZVODNJE
POLJOPRIVREDNIH PREDUZEĆA I ZEMLJORADNIČKIH ZADRUGA

Sadržaj

METODOLOŠKI OPIS ISTRAŽIVANJA	3
PRAVNI OSNOV	3
METODOLOŠKE OSNOVE.....	3
Cilj i sadržaj statističkog istraživanja	3
Izveštajne jedinice	3
Obuhvat istraživanja	4
Metod, vrijeme i izvori za prikupljanje podataka.....	4
Obaveza zaštite individualnih podataka	4
Definicije	5
Nivo reprezentativnosti	6
ORGANIZACIJA ISTRAŽIVANJA.....	6
Organ za sprovođenje istraživanja	6
Obaveznost davanja podataka	7
Rokovnik osnovih faza istraživanja.....	7
INSTRUMENTI ISTRAŽIVANJA.....	7
Spisak publikacija u kojima se objavljuju metodologija i rezultati istraživanja	7

METODOLOŠKI OPIS ISTRAŽIVANJA

Mjesečni izvještaj o prodaji poljoprivrednih proizvoda sopstvene proizvodnje poljoprivrednog preduzeća i zemljoradničke zadruge PO-TRG/33.

PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za organizaciju i sprovođenje istraživanja u oblasti agromonetarne statistike je Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl. list Crne Gore", br. 18/12 od 30.03.2012).

METODOLOŠKE OSNOVE

Cilj i sadržaj statističkog istraživanja

Cilj istraživanja je da se obezbijede podaci o prodaji poljoprivrednih proizvoda sopstvene proizvodnje poljoprivrednog preduzeća i zemljoradničke zadruge, prema teritoriji na kojoj je prodaja izvršena, izraženom u količini i vrijednosti. U tu svrhu ovim istraživanjem prikupljaju se sledeći podaci za poljoprivredne proizvode, odnosno grupu proizvoda: količina poljoprivrednih proizvoda prodatih u toku izvještajnog mjeseca, vrijednost poljoprivrednih proizvoda prodatih u toku izvještajnog mjeseca, prosječna vrijednost po jedinici mjere poljoprivrednih proizvoda prodatih u toku izvještajnog mjeseca.

Dobijeni rezultati se koriste: za obračun i analizu kretanja cijena proizvođača poljoprivrednih proizvoda, za prikazivanje obima i strukture robne proizvodnje u poljoprivredi, za analizu koja se odnose na proizvodnju, promet i potrošnju poljoprivrednih proizvoda poljoprivrednih gazdinstava.

Podatke koriste institucije koje proučavaju ekonomski položaj poljoprivrede, organizuju tržišta i kretanje cijena poljoprivrednih proizvoda.

Izvještajne jedinice

Izvještajne jedinice za istraživanje o prodaji poljoprivrednih proizvoda su:

- privredna društva;
- zemljoradničke zadruge;
- preduzetnici;

Obrascem PO-TRG/33 prikupljaju se podaci o prodaji poljoprivrednih proizvoda iz sopstvene proizvodnje poljoprivrednih preduzeća i zemljoradničkih zadruga koji posluju sredstvima u državnoj, privatnoj i zadružnoj svojini. Izvještaj podnose i jedinice koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom i prodajom, a nalaze se u sastavu nepoljoprivrednih preduzeća i zadruga.

Preduzeća, zadruge i jedinice u sastavu koje ostvaruju proizvodnju i prodaju na području više opština popunjavaju poseban izvještaj PO-TRG/33 za svaku opštinu.

Obuhvat istraživanja

Istraživanjem su obuhvaćeni svi najveći poslovni subjekti, zemljoradničke zadruge i preduzetnici, koji obavljaju prodaju poljoprivrednih proizvoda iz sopstvene proizvodnje poljoprivrednih preduzeća.

Kriterijum za obuhvat pravnih lica je broj radnika (od 2 i više zaposlena radnika). Napominjemo da zbog kriterijuma za obuhvat dobijeni podaci ne predstavljaju ukupnu prodaju na teritoriji Crne Gore.

Adresar izvještajnih jedinica za ovo istraživanje formira se na osnovu:

- statističkog biznis registra (registar privrednih društava i preduzetnika),
- drugih administrativnih izvora (Privredna komora Crne Gore).

Obrazac PO-TRG/33 obuhvata 148 važnih proizvoda.

Metod, vrijeme i izvori za prikupljanje podataka

Istraživanje se sprovodi izvještajnim (poštanskim) metodom. Svaka izvještajna jedinica na obrazcu PO-TRG/33, na osnovu raspoložive dokumentacije, upisuje količine, vrijednost i obračunatu prosječnu vrijednost prodatih proizvoda po jedinici mjere. Izvještajne jedinice koje vrše prodaju poljoprivrednih proizvoda na području više opština popunjavaju onoliko upitnika koliko je bilo različitih opština na kojima je vršena prodaja. Istraživanje se sprovodi u mjesečnoj periodici. Izvještajne jedinice imaju obavezu da do 3. u mjesecu dostave upitnike, sa podacima za prethodni mjesec.

Izvor za sastavljanje izvještaja su knjigovodstvena i druga dokumentacija kojom raspolažu izvještajne jedinice koje sastavljaju izvještaj.

Obaveza zaštite individualnih podataka

Tajnost podataka je zagarantovana. Rezultati dobijeni istraživanjima koriste se isključivo u statističke svrhe i objavljuju se u agregiranom - zbirnom obliku.

Definicije

Pod prodatim količinama podrazumjevaju se isporuke poljoprivrednih proizvoda drugim preduzećima radi prerade i prodaje, kao i isporuke preduzećima i zajednicama radi potrošnje, isporuke poljoprivrednih proizvoda svojim prerađivačkim kapacitetima koji se nalaze u okviru poljoprivrednog preduzeća – zemljoradničke zadruge, isporuke prerađenih poljoprivrednih proizvoda (suve šljive, alkoholna pića, mliječni proizvodi) drugim preduzećima ukoliko se takva prerada ne obavlja u proizvodnim jedinicama industrijskih preduzeća i ukoliko za tu preradu izvještajna jedinica ne dostavlja izvještaj IND-1 i IND-21. Isporuke prerađenih poljoprivrednih proizvoda daju se samo za one proizvode koji su dobijeni preradom sirovina sopstvene proizvodnje, isporuke sopstvenim prodavnicama koje vrše prodaju poljoprivrednih proizvoda na malo, neposrednu isporuku poljoprivrednih proizvoda na malo koju obavljaju proizvođači poljoprivrednih proizvoda izvan prodavnica, isporuke dotovljene i utovljene stoke (iskazuje se količina koja predstavlja prirast odnosno ostvarenu razliku u težini između nabavljenih i isporučenih grla stoke koja su skupljena od preduzeća, zadruge ili individualnih proizvođača u svrhu dostavljanja).

Ne smatraju se isporučenom količinom prerađeni proizvodi koji su izrađeni od sirovina nabavljenih od drugih preduzeća i individualnih proizvođača.

Obuhvaćeni su sledeći **vidovi prodaje**:

- Isporuke poljoprivrednih proizvoda drugim preduzećima radi prerade i prodaje, kao i isporuke preduzećima i zajednicama radi potrošnje.
- Isporuke poljoprivrednih proizvoda svojim prerađivačkim kapacitetima koji se nalaze u okviru poljoprivrednog preduzeća – zemljoradničke zadruge.
- Isporuke prerađenih poljoprivrednih proizvoda (suve šljive, alkoholna pića, mliječni proizvodi) drugim preduzećima ukoliko se takva prerada ne obavlja u proizvodnim jedinicama industrijskih preduzeća i ukoliko za tu preradu izvještajna jedinica ne dostavlja izvještaj IND-1 i IND-21. Isporuke prerađenih poljoprivrednih proizvoda daju se samo za one proizvode koji su dobijeni preradom sirovina sopstvene proizvodnje.
- Isporuke sopstvenim prodavnicama koje vrše prodaju poljoprivrednih proizvoda na malo.
- Neposrednu isporuku poljoprivrednih proizvoda na malo koju obavljaju proizvođači poljoprivrednih proizvoda izvan prodavnica.
- Isporuke dotovljene i utovljene stoke (iskazuje se količina koja predstavlja prirast odnosno ostvarenu razliku u težini između nabavljenih i isporučenih grla stoke koja su skupljena od preduzeća, zadruge ili individualnih proizvođača u svrhu dostavljanja).

Proizvodi koji nijesu zastupljeni u obrazcu iskazuju se u stavci „ostalo“ odgovarajuće grupe.

Vrijednost prodatih poljoprivrednih proizvoda podrazumijeva vrijednost isporučenih proizvoda iz sopstvene proizvodnje po prodajnim cijenama po kojima organizacije fakturišu i knjiže isporuke sopstvenih proizvoda (prodajne cijene proizvođača). U vrijednost prodatih proizvoda uključuju se svi troškovi oko pripreme proizvoda za isporuku do mjesta utovara (sortiranje, pakovanje, dovoz do mjesta utovara i sl.). Ne obuhvata se vrijednost ambalaže koja se vraća. Vrijednost isporuke sopstvenim prodavnicama na malo obračunava se po prodajnim cijenama proizvođača ili po obračunskim cijenama (bez marže i poreza na promet). Vrijednost se iskazuje u EUR, bez decimala.

Prosječna vrijednost po jedinici mjere dobija se računskim putem tako što se vrijednost iz kolone 5 podijeli sa količinom iz kolone 4. Prosječna vrijednost se iskazuje u EUR sa dvije decimale.

Nivo reprezentativnosti

Dobijeni rezultati su reprezentativni na nivou države.

Usaglašenost sa međunarodnim preporukama, standardima i praksom

Definicija osnovnih varijabli, metodologija obračuna rezultata i sadržina upitnika je usklađena sa Priručnikom statistike poljoprivrednih cijena (*Handbook for EU Agricultural Price Statistics, 2008*).

ORGANIZACIJA ISTRAŽIVANJA

Organ za sprovođenje istraživanja

U pripremama i sprovođenju istraživanja učestvuju Zavod za statistiku- Sektor statistike poljoprivrede, šumarstva i životne sredine i sva područna odeljenja.

Zavod za statistiku, odnosno Sektor statistike poljoprivrede, šumarstva i životne sredine izrađuje metodologiju i instrumente za sprovođenje istraživanja, sastavlja uputstva za organizaciju i sprovođenje istraživanja, štampa obrazce, uputstva i druge materijale neophodne za sprovođenje istraživanja, dostavlja obrasce izvještajnim jedinicama preko područnih odeljenja, vrši kontrolu obuhvata, kontrolu tačnosti i potpunosti podataka u izvještaju, vrši logičku i računsku kontrolu izvještaja, unos, obrađuje podatke i objavljuje rezultate istraživanja.

Područna odeljenja Zavoda za statistiku ažuriraju adresare, dostavljaju upitnike izvještajnim jedinicama, pružaju pomoć izvještajnim jedinicama kod sastavljanja izvještaja, prikupljaju izvještaje, kontrolišu potpunost obuhvata izvještajnih jedinica, potpunost i ispravnost podataka u izvještaju.

Obaveznost davanja podataka

Obaveza davanja podataka temelji se na članu 36, a kaznene odredbe za odbijanje davanja ili davanje nepotpunih i netačnih podataka na član 66 Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl. list Crne Gore", br. 18/12 od 30.03.2012).

Rokovnik osnovnih faza istraživanja

- Rok da izvještajna jedinica dostavi popunjen obrazac PO-TRG/33 nadležnom statističkom organu je do 03. u mjesecu za prethodni mjesec.
- Statistička područna odeljenja do 20. u mjesecu dostavljaju logički i računski kontrolisan statistički materijal, za prethodni mjesec, Sektoru statistike poljoprivrede, šumarstva i životne sredine.
- Rok za izradu prvih rezultata je 25. u mjesecu za prethodni mjesec.

INSTRUMENTI ISTRAŽIVANJA

Upitnik i uputstvo za popunjavanje upitnika

Pri sprovođenju mjesečnog istraživanja o prodaji poljoprivrednih proizvoda sopstvene proizvodnje poljoprivrednog preduzeća i zemljoradničke zadruge koristi se obrazac Mjesečni izvještaj o prodaji poljoprivrednih proizvoda sopstvene proizvodnje poljoprivrednog preduzeća i zemljoradničke zadruge.

Obrazac sa uputstvom za popunjavanje se nalazi na web sajtu Zavoda za statistiku www.monstat.org.

Spisak publikacija u kojima se objavljuju metodologija i rezultati istraživanja

- Saopštenje – Otkup i prodaja proizvoda poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u Crnoj Gori
- Mjesečni statistički pregled
- Statistički godišnjak Crne Gore

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)

81000 Podgorica, IV Proleterske br. 2,

telefon (+382) 20 230-811, faks (+382) 20 230-814

Metodološko uputstvo priprema:

Nataša VOJINOVIĆ

Tel. +382-20-231 004

contact@monstat.org

Tehnička urednica: Radmila Šišević